

Norges
vassdrags- og
energidirektorat

Åselva Kraft AS
Myklebost
6847 VASSENDEN

Vår dato: 08.02.2016
Vår ref.: 201102598-5
Arkiv: 312 /083.AZ
Deres dato: 01.04.2011
Deres ref.: Arnfinn Noss

Saksbehandler:
Kirsten Marthinsen

Åselva Kraft AS - Åselva kraftverk i Gaular kommune, Sogn og Fjordane – NVEs vedtak

NVE avslår søknaden om bygging av Åselva kraftverk uten ytterligere saksbehandling. Det planlagte kraftverket vil komme i konflikt med vassdragets verdi som et vernet vassdrag og nasjonalt laksevassdrag. Tiltaket vil føre til betydelig endring av naturlig vannføring. Vandringsforholdene for laks vil også forverres. I tillegg er summen av tekniske inngrep i vassdraget nå høy. Tiltaket er dermed i strid med vannressursloven §§ 34 og 35, samt med beskyttelsesregimet for nasjonale laksevassdrag, og kan dermed ikke gjennomføres. NVE mener at ulempen ved bygging av Åselva kraftverk er større enn fordelene. Kravet i vannressursloven § 25 er ikke oppfylt.

Vi viser til Deres oversendelse av utkast til søknad etter vannressursloven § 8 om tillatelse til bygging av Åselva kraftverk i Gaular kommune i Sogn og Fjordane.

I forbindelse med behandlingen av St.prp. nr. 32 (2006-2007), *Om vern av villaksen og ferdigstilling av nasjonale laksevassdrag og laksetorder*, vedtatt i Stortinget 15.12.2006, ble Gaula klassifisert som et nasjonalt laksevassdrag.

I St.prp. nr. 32 er beskyttelsesregimet for nasjonale laksevassdrag og laksefjorder beskrevet, og det heter i tabell 6.1 følgende:

"Vassdragsregulering

Tiltaket kan ikke gjennomføres når det fører til endring av naturlig vannføring, vanntemperatur, vannkvalitet eller vandringsforhold på lakseførende strekning som er av nevneverdig negativ betydning for laksen."

Det heter videre at *"Retningslinjene i tabell 6.1 skal gjelde for selve vannstrengen og for de deler av nedbørfeltet der de aktuelle tiltakene kan ha innvirkning på laksebestanden."*

Tiltaksområdet ligger innenfor vassdrag 083.Z, Gaularvassdraget, som ble vernet i 1993 i forbindelse med fjerde runde av verneplan for vassdrag. Samlet verneområde er 630 km² og berører kommunene Jølster, Førde, Gaular, Fjaler og Høyanger i Sogn og Fjordane fylke. Det er åpning for bygging av nye vannkraftanlegg med installert effekt på under 1 MW i vernede vassdrag, men vannressursloven § 35,

E-post: nve@nve.no, Postboks 5091, Majorstuen, 0301 OSLO, Telefon: 09575, Internett: www.nve.no

Org.nr.: NO 970 205 039 MVA Bankkonto: 7694 05 08971

Hovedkontor
Middelthunsgate 29
Postboks 5091, Majorstuen
0301 OSLO

Region Midt-Norge
Vestre Rosten 81
7075 TILLER

Region Nord
Kongens gate 14-18
8514 NARVIK

Region Sør
Anton Jenssensgate 7
Postboks 2124
3103 TØNSBERG

Region Vest
Naustdalsvn. 1B
Postboks 53
6801 FØRDE

Region Øst
Vangsveien 73
Postboks 4223
2307 HAMAR

1. ledd post 5, sier at «Nye anlegg kan bare tillates hvis hensynet til verneverdiene i vassdraget ikke taler imot»

NVEs merknader

Åselva kraftverk er presentert med to utbyggingsalternativ. Installert effekt i kraftverket er 0,8 MW for alternativ 1 og 0,66 MW for alternativ 2. Kraftverket er planlagt bygget på, og ovenfor den øvre del av anadrom strekning i Åmotselva. Åmotselva renner sammen med Gaula om lag 800 meter nedstrøms planlagt kraftverk.

Inntaksdammen er planlagt på kote 195 og kraftstasjonen på kote 32. Middelvannføringen i vassdraget er beregnet til 1,47 m³/s og planlagt slukeevne er 0,6 m³/s for alternativ 1 og 0,5 m³/s for alternativ 2. Søker foreslår slipp av minstevannføring på 150 l/s noe som tilsvarer 5-persentilverdiene. De foreslår ikke installering av omløpsventil eller flytting av kraftstasjon av hensyn til laksefisk. Alternativene vil gi en produksjon på henholdsvis 4,8 GWh og 4,2 GWh. Utbyggingsprisen er beregnet til henholdsvis 3,0 og 3,3 kr/kWh basert på prisnivået i 2011. En høyere minstevannføring og flytting av kraftstasjonen vil, sammen med ev. andre avbøtende tiltak, redusere produksjonen og øke utbyggingsprisen ytterligere.

Åselva minikraftverk ble vurdert konsesjonspliktig av NVE i vedtak den 24.2.2010. Saken ble da sendt på høring til Gaular kommune og Fylkesmannen i Sogn og Fjordane. Prosjektet som ble konsesjonspliktavurdert hadde samme plassering av inntak og kraftstasjon, og samme slukeevne som prosjektet som her konsesjonsvurderes.

Søknadsutkastet med tilhørende biologisk mangfoldrapport peker på konflikttemaene laks og sjøørret i et nasjonalt laksevassdrag, samt vassdragsvern. Ifølge brev fra Fylkesmannen i Sogn og Fjordane 11.1.2010 går det også mest sannsynlig ål (VU) i vassdraget.

NVEs vurdering

Nasjonale laksevassdrag

Det finnes både laks og sjøørret i Åmotselva. I søknaden og vedlagte Bioreg Rapport 2010:33 står det at vandringshinder for anadrom fisk er om lag 150 meter oppstrøms planlagt kraftstasjon, ved ca. kote 58. I høringsuttalelsen fra Fylkesmannen i Sogn og Fjordane i forbindelse med konsesjonspliktavurderingen i 2010, hevder Fylkesmannen at absolutt vandringshinder er på om lag kote 125. NVE konstaterer at absolutt vandringshinder uansett befinner seg oppstrøms planlagt kraftstasjon, slik at kraftverket vil berøre anadrom strekning. I Gaula-rapport 1-2007¹ er det vist til at mesteparten av nåværende lakseproduksjon skjer i de øvre delene av lakseførende strekning. DN-utredning 7 (1995) har sett på gytebestander av laks i ti vassdrag i Sogn og Fjordane. Utredningen viser at gytelaksen er skjevt fordelt innen vassdrag og at det er mest av laks høyt oppe på lakseførende strekning. NVE legger vekt på at Åselva kraftverk vil påvirke øvre del av lakseførende strekning, en strekning vi har grunn til å anta at er spesielt viktig for produksjonen av laks.

I 2009 satte LFI Unifob, i samarbeid med Elveeierlaget i Gaular og Norsk Villaksforvaltning AS, ut rogn av laks i øvre deler av Åmotselva og Årøyelva. Ifølge LFI-rapport nr. 168 (2009) ble elvene valgt fordi de hadde gunstig vannkjemi og fordi det fra lokalt hold ble informert om at disse sideelvene var egnet som oppvekstområder for lakseyngel. Rapportforfatterne mener at særlig Åmotselva er godt egnet, fordi den har gode skjulmuligheter og en fin blanding av kulper og stryk. I tillegg beskriver de at store

¹ Gaulaprojektet Rapport nr. 1 (2007) – Tiltaksplan for auka produksjon av laks i Gaula. Norsk institutt for naturforskning og SINTEF Energiforskning

delar av elva ligger beskyttet nede i et juv med frodig kantvegetasjon. Åselva kraftverk vil berøre nettopp den strekningen der rogn ble satt ut.

NVE mener det må være klart at laksen i et nasjonalt laksevassdrag har nasjonal verdi. Dermed blir verdien av laksebestanden stor, noe som etter vårt syn gjør at også konsekvensen for laksen i Åmotselva blir mer negativ enn det som kommer fram av Bioreg-rapporten.

En eventuell utbygging vil etter NVEs vurdering kunne føre til reduksjon av gyte- og oppvekstområder på berørt strekning, samt at det vil være fare for tørrelegging av gyte- og oppvekstområder nedstrøms kraftstasjonen ved utilsiktet stans i kraftverket.

Beskyttelsesregimet for nasjonale laksevassdrag skal sikre at det ikke gjennomføres nye tiltak som kan være til nevneverdig skade for laksen. NVE mener betydningen av den planlagte utbyggingen er nevneverdig negativ for laksen for den delen av vassdraget som blir berørt og for sideelva Åmotselva som helhet, da undersøkelsen i vassdraget viser at Åmotselva har egenproduksjon av laks og at gyte- og oppvekstområder vil bli negativt påvirket. Det er, etter NVEs syn, åpenbart at tiltaket vil påvirke laksebestanden i Åmotselva i nevneverdig negativ grad. Prosjektet kommer derfor klart i konflikt med beskyttelsesregimet for laks i et nasjonalt laksevassdrag. Tiltakets påvirkning på gyte-, oppvekst- og vandringsforholdene for laks i et nasjonalt laksevassdrag vektlegges tungt i NVEs vurdering av konsesjonssøknaden.

Vassdragsvern

Gaularvassdraget er vernet som typevassdrag. Det innebærer at det skal ivareta en typisk vassdragsnatur for regionen. Vassdraget er beskrevet i *NOU 1991: 12B – Verneplan for vassdrag IV*. Det som trekkes fram er blant annet vassdragets store variasjon i av naturtyper, vassdragets store produktivitet og artsrikdom innen ferskvannsfauna, og at vassdraget - i forhold til størrelse og beliggenhet - har få større, tekniske inngrep. Hovedvassdraget er ifølge Lakseregisteret og Gaula-rapport 1 (2007)¹ lakseførende fram til Fossfossen ved utløpet av Haukevatnet.

NVE tolker det slik at den relative urørtheten var en viktig del av vernegrunnlaget. Stortinget vedtok i 2005 at det skulle åpnes opp for kraftutbygging inntil 1 MW i vernede vassdrag. I Gaular er det bygget 13 kraftverk, gitt tillatelse til ytterligere ett og konsesjonsfritak til fem. Mange av kraftverkene ligger i eller i tilknytning til hovedvassdraget, de fleste oppstrøms anadrom strekning. Langs elva går fylkesvei 13, 421, 422, 483 og 610, samt E 39. Flere kraftlinjer følger også vassdraget. Lauvavatnet og Årskogstølsvatnet er regulert. Med denne samlede belastningen av større tekniske inngrep i og langs vassdraget begynner man dermed å nærme seg en situasjon hvor vassdraget ikke lenger kan beskrives som et vassdrag med få større tekniske inngrep. NVE mener at bygging av Åselva kraftverk vil være et ytterligere skritt i retning av at vassdraget ikke lenger framstår med få større tekniske inngrep i forhold til vassdragets størrelse og beliggenhet, slik det er beskrevet i vernegrunnlaget. Her vil vi også vise til Olje- og energidepartementets avgjørelse i klagen på avslag til Hauken/Selstad kraftverk, også i Gaularvassdraget. I sin avgjørelse skriver departementet at de er enig i NVEs vurdering av at Hauken/Selstad kraftverk, sammen med de andre tiltakene i området, vil gi uheldige sumvirkninger.

I tillegg vil utbyggingen påvirke produktiviteten av ferskvannsfauna – som laks og ørret – i vassdraget. Hvordan er beskrevet under avsnittene om Nasjonale laksevassdrag. Denne produktiviteten var også en av grunnene til at vassdraget ble vernet. På bakgrunn av de samlede tekniske inngrepene og påvirkningen på produksjonen av ferskvannsfauna mener NVE at utbyggingen strider mot vernegrunnlaget for Gaularvassdraget.

NVE avslår søknaden om bygging av Åselva kraftverk uten ytterligere saksbehandling. Det planlagte kraftverket vil komme i konflikt med vassdragets verdi som et nasjonalt laksevassdrag. Tiltaket vil føre til betydelig endring av naturlig vannføring og vandringsforhold som er av negativ betydning for laksebestanden i et nasjonalt laksevassdrag, og kan dermed ikke gjennomføres. Tiltaket strider også mot vannressursloven §§ 34 og 35 om vernede vassdrag. NVE mener at ulempen ved bygging av Åselva kraftverk er større enn fordelene. Kravet i vannressursloven § 25 er ikke oppfylt.

NVE har ikke vurdert tiltakets konfliktgrad i forhold til andre allmenne interesser som bl.a. ål (VU) og oter (VU).

Med hilsen

Rune Flatby
avdelingsdirektør

Øystein Grundt
seksjonssjef

Dokumentet sendes uten underskrift. Det er godkjent i henhold til interne rutiner.

Vedlegg:

Kopi til:

Fylkesmannen i Sogn og Fjordane
Gaular kommune
Miljødirektoratet
Sogn og Fjordane fylkeskommune